

PB-PP
BELGIE(N)-BELGIQUE

Sint-Guthago Tijdingen

Maandelijks ledenblad van de
Geschied- en Heemkundige Kring

Sint-Guthago

Nr. 499

P209467

maart 2019

Lidmaatschapsbijdrage België : 21 euro op rekening : IBAN BE82 8601 0615 5768;
BIC code: SPAABE22 (Centea). Lidmaatschapsbijdrage buitenland : 27 euro.
Uitgever : Fons Theerens, Jan Devischstraat 109, 8300 Knokke-Heist
Postkantoor van afgifte: 8300 Knokke-Heist 1

Geschied- en Heemkundige Kring Sint-Guthago

Werkgebied : de Zwinstreek

Lid van Heemkunde West-Vlaanderen vzw

Maatschappelijke zetel : Fons Theerens, Jan Devischstraat 109,
8300 Knokke-Heist

Correspondentieadres : Caroline Terryn, Kasteelstraat 69, 8340 Moerkerke

Het Bestuur :

Erevoorzitters :

François baron van der Elst, Spegelsweg 2, 8340 Oostkerke

Eric Huys*, Vierscharestraat 31, 8340 Vijvekappelle, tel (050) 361877

eric.huys@skynet.be

Voorzitster :

Caroline Terryn, Kasteelstraat 69, 8340 Moerkerke, tel 050 500651

caroline.terryn@telenet.be

Ondervoorzitter, samenstelling St. Guthago Tijdingen en kringarchivaris :

Marc De Meester*, Waterstraat 2d, 8300 Westkapelle, tel (050) 627486

de.meester.marc@skynet.be

Secretaris :

Fons Theerens*, Jan Devischstraat 109, 8300 Knokke, tel (050) 625309

fonstheerens@knokkeheist.be

Penningmeesteres :

Nicole Vanden Weghe, Vissersstraat 22, 8340 Moerkerke, tel (050) 500180

Hoofdredacteur Rond de Poldertorens :

Noël Geirnaert*, Hugo Verrieststraat 5, 8000 Brugge, tel. (050) 336940

famgeirnaert@skynet.be

Verantwoordelijke abonnementen :

Marie Madeleine Rosseneu, Kastanjendreef 14, 8300 Knokke, tel(050)600552

Leden :

Karel Aernoudts, Koudekerkelaan 18, 8301 Heist, tel (050) 512352

Etienne Decaluwé, Keuvelhoekstraat 54, 8300 Knokke, (050) 601023

etienne.decaluwe@gmail.com

Bieke Hillewaert*, Vulderstraat 88, 8000 Brugge, tel (050) 311234

Thomas Hoeberigs, Knokkestraat 154, 8301 Heist, tel 0474 597158

thomas.hoeberigs@knokke-heist.be

Jan Hutsebaut, Berg 59, 9950 Waarschoot; jan.hutsebaut@damme.be

Luc Janssens, Onderwijsstraat 93/1, 8301 Heist, tel (050) 511351

Jan Kamoen*, Vissersstraat 22, 8340 Moerkerke, tel (050) 500180

jankamoen@skynet.be

Jan Tilleman, Kleine Molenstraat 1A, 8380 Dudzele, tel 050 604135

jan.tilleman@telenet.be

Dirk Vancraeynest, Leopold I Laan 97, 8000 Brugge, tel. 0468309002

dirk.vancraeynest@gmail.com

* Zijn tevens lid van de redactieraad Rond de Poldertorens en St.-Guthago Tijdingen

Lezing "750 jaar De Lieve" door Caroline Terryn

Wanneer : zondag 24 maart 2019 om 10 u.

Waar : Museum Sincfala, Pannenstraat 140 in Heist.

Parkeergelegenheid: op de speelplaats van de gemeentelijke basisschool Het Anker (bereikbaar via de Felix Timmermansstraat).

750 jaar geleden nam Gent haar eerste kunstmatige zeeverbinding in gebruik. Het kanaaltje naar Damme was amper 5 m breed, maar het was een primeur in 13de-eeuws Europa, want het was het eerste kanaal dat een waterscheiding overschreed.

Om te verhinderen dat de Lieve enerzijds in het Scheldebekken en anderzijds in de kustpolders leegliep en om ze bevaarbaar te maken, plaatste Gent 11 rabotten. Zulke hefdeuren bleven in gebruik tot in de 18de eeuw. Toen was de Lieve enkel nog van lokaal belang: het internationale transport verliep sinds de 17de eeuw langs de Brugse Vaart.

In Damme zijn 2 Lievemonumenten beschermd: het Sas en de Kazemat van de Lieve, maar er zijn veel meer relictten bewaard. Enkel in Damme zijn de Lievebermen, een strook van maar liefst 77 m breed bewaard; elders zijn ze midden 19de eeuw gebruikt voor de aanleg van het Leopold- en het Schipdonkkanaal.

De lezing belicht de geschiedenis van het Lievekanaal aan de hand van talrijke verhelderende kaarten en foto's.

Nieuwe publicatie

Rond de Noordzee

Auteurs: Lander Deweer, Arnout Hauben

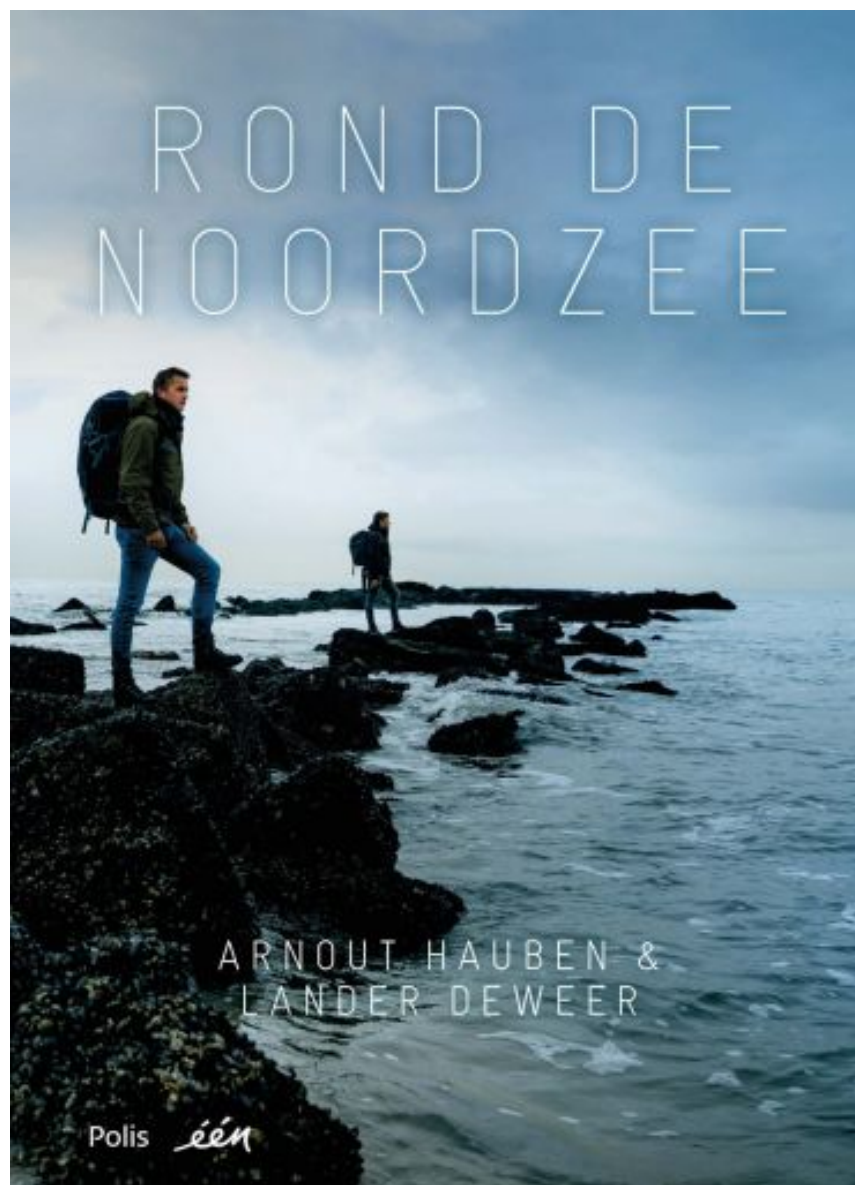
Wat zouden we zonder de Noordzee zijn? Haar eb en vloed bepaalt al een eeuwigheid ons leven. Ze wordt bezongen en bewonderd. We zoeken de rust op aan haar eindeloze stranden. We delen haar met velen. Arnout Hauben gaat op zoek naar het verhaal van de mensen die aan de zee wonen en met haar samenleven. Hij trekt rond de Noordzee, van België over Engeland naar de Shetlandeilanden, en van Noorwegen naar Nederland. Naast een spannend reisverhaal vol sprekende persoonlijke getuigenissen is Rond de Noordzee ook een alternatieve geschiedenis van onze streken en een uitnodiging om zelf de wereld van de Noordzee te ontdekken.

Tijdens zijn tocht van meer dan 5000 kilometer gaat Arnout Hauben op zoek naar de rijke geschiedenis van “onze” zee en vertelt hij verrassende verhalen die zich op en rond het water hebben afgespeeld. Van de komst van de Vikingen tot de noodlottige storm die op kerstavond in 1330 Oostende vernielt. Over de pest, nieuwe ideeën en wetenschap die zich stuk voor stuk langs de Noordzee hebben verspreid. Van de wereldoorlogen die er werden uitgevochten, over de evolutie van de visserij, tot de gevolgen van de opwarming van de aarde voor het leven in onze zee.

Voor de zesjarige Arnout Hauben was het strand van Oostende het einde van de wereld. Daar was hij toen zeker van. Nu gaat er voor hem op datzelfde strand een hele nieuwe wereld open, de wereld van de Noordzee.

Wanneer wij in Vlaanderen spreken over de Noordzeekust, dan gaat het vaak over onze eigen volgebouwde zeedijk van welgeteld 67 kilometer lang. Maar de grenzen van de echte Noordzee reiken veel verder. Achter onze kustlijn schuilt een enorme waterwereld die de Vlaming amper kent. Een zee die de Vlaamse geschiedenis

heeft gemaakt en die de Belgen, Fransen, Engelsen, Schotten, Noren, Denen, Duitsers en Nederlanders met elkaar verbindt.

Arnout Hauben (1976) is televisiemaker en medeoprichter van het productiehuis De chinezen. Hij werkte mee aan televisieprogramma's als Man bijt hond, Meneer Dokter, Weg naar Compostela en Leve de Zoo!. Hij maakte de alom bejubelde en bekroonde driedelige reeks Ten oorlog, over de Eerste en de Tweede Wereldoorlog. Rond de Noordzee is gebaseerd op de gelijknamige tv-reeks op één. Voor Rond de Noordzee werkt Arnout Hauben samen met reporter Lander Deweer (1985). Van 2009 tot 2014 was hij redacteur bij de krant De Morgen. Momenteel is hij als zelfstandig reporter aan de slag.

Het boek is uitgegeven bij Uitgeverij Polis, Antwerpen. Het telt 272 pagina's en is verkrijgbaar in de boekhandel.
ISBN: 978-94-6310-416-6

Nieuwe publicatie

De Bourgondiërs. Aartsvaders van de Lage Landen

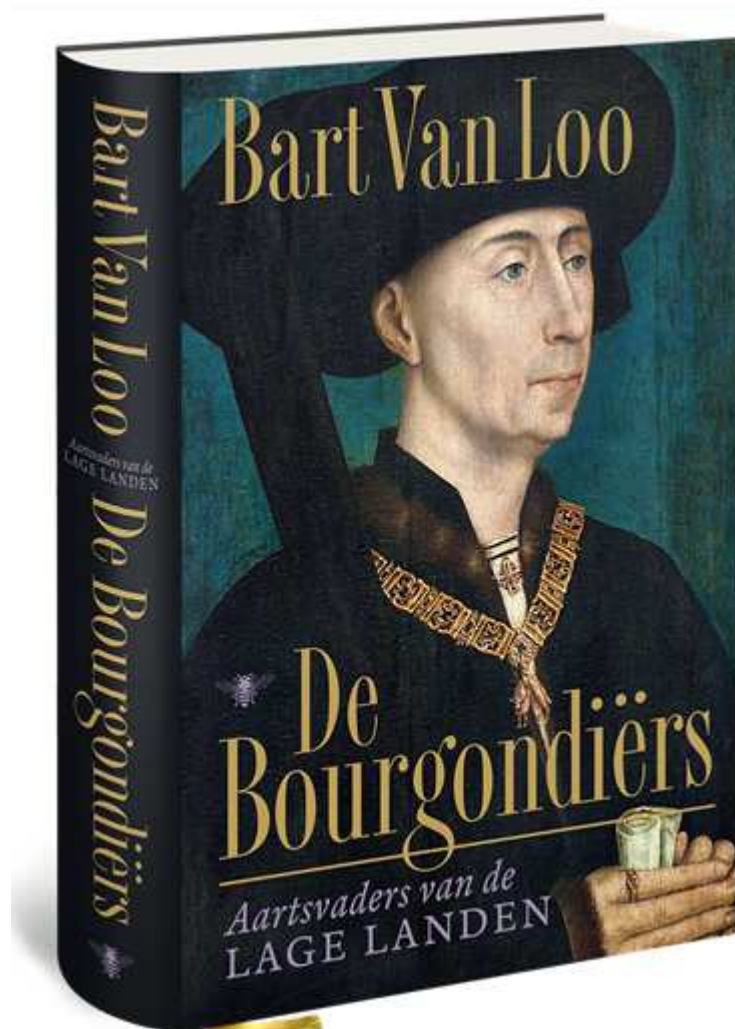
Auteur: Bart van Loo

Meesterverteller Bart Van Loo neemt de lezer mee op sleeptouw langs duizend jaar Europese geschiedenis. Zijn zoektocht voert hem naar het ontstaan van de Nederlanden in de vijftiende eeuw. Voordien bestonden onze contreien uit versnipperde vorstendommen die ofwel tot Frankrijk of tot het Heilige Roomse Rijk (Duitsland) behoorden. Toch zou op een dag tussen die twee grootmachten een nieuwe staatkundige eenheid ontstaan: de Nederlanden.

Het boek "De Bourgondiërs" vertelt de geschiedenis van deze vroege Nederlandse eenwording. Het is een wonderlijk relaas van ontbolsterende steden, ontwakend individualisme en uitstervende ridderidealen, van schizofrene koningen, doortastende hertogen en geniale kunstenaars. Terwijl de Bourgondische hertogen met veldslagen, huwelijken en hervormingen de versnipperde Lage Landen tot één geheel smeedden, ontstonden onder hun impuls de onvergetelijke werken van Klaas Sluter, Jan van Eyck en Rogier van der Weyden.

Het boek belicht ook een aantal feiten van de middeleeuwse geschiedenis van Brugge. De Guldensporenslag was geen revolutionaire taalstrijd maar wel een opportunistische alliantie van partijen die onrechtmatige belastingen aanvochten en zich

verzetten tegen collaborerende Franstalige, rijke burgers. Jan Van Eyck, de hofschilder, werd door hertog Filips de Goede op missie gestuurd naar Portugal om het portret te maken van de koningsdochter Isabella. De allereerste bijeenkomst van de Staten-Generaal van de Nederlanden vond op 9 januari 1464 plaats in het stadhuis van Brugge en was de “geboorteakte” van de Lage Landen. Maria van Bourgondië overleed ten gevolge van een longinfectie in het Prinsenhof na haar val in de bossen van Wijnendale. Een ander feit is dat Brugge de bakermat was van het kapitalisme en op het einde van de 15de eeuw een bankencrisis kende.

In 1386 maakten de Frans-Bourgondische troepen zich in Sluis op voor wat één van de spectaculairste ondernemingen uit de middeleeuwen moest worden: de invasie van Engeland, met een

demonteerbare en makkelijk in elkaar te zetten citadel die zodra ze in Engeland zouden aangekomen zijn, opgezet zou worden. Zo zouden de Frans-Bourgondische troepen daar een uitvalsbasis hebben. De stunt mislukte echter jammerlijk.

Bart Van Loo's even spannende als leerrijke verkenning van de middeleeuwen groeit gaandeweg uit tot een indrukwekkende cultuurgeschiedenis. Meeslepend en erudiet vertelt hij waar wij vandaan komen.

Het boek telt 560 pagina's en is uitgegeven bij Uitgeverij De Bezige Bij. Het is verkrijgbaar in de boekhandel. ISBN: 9789403139005.

Fototentoonstelling “Rond de Noordzee” in Oostende

De fototentoonstelling “Rond de Noordzee” in de Nieuwe Gaanderijen toont 27 stills uit het gelijknamige televisieprogramma “Rond de Noordzee”. Dit avontuurlijk reisprogramma waar programmamaker Arnout Hauben een lange tocht rond de Noordzee maakt, wordt wekelijks op de televisiezender één uitgezonden. Samen met cameraman Philippe Niclaes en geluidsman Ruben Callens legde hij in totaal 5.000 kilometer af op zoek naar de rijke geschiedenis van onze Noordzee en verzamelt hij verrassende verhalen die zich op en rond het water hebben afgespeeld. Langs honderden dorpjes en door acht verschillende landen trekt het drietal te voet, per trein of per boot door heden en verleden.

Voor de kleine Arnout Hauben was de Noordzee een speelplaats bij de golven. Behoedzaam boetseerde hij er zijn eerste zandkasteel. Een slotgracht, kantelen, muren zo dik als de vuisten van zijn vader. Tot zijn moeder vroeg of hij een ijsje wilde en ze

samen naar de zeedijk stapten. Terug op het strand rolde een traan als een parel over Arnouts wang. Niemand had hem over eb en vloed verteld, weg was zijn zandkasteel.

Veertig jaar later trekt Arnout, ondertussen een gevierd televisiemaker, terug naar zee. Hij wil zijn horizon verruimen, buiten de lijntjes van zijn kindertijd kleuren. Want veel meer dan we beseffen heeft de Noordzee onze identiteit gevormd. Het was onze poort naar de wereld, over het water werden goederen en ideeën uitgewisseld. De zee was een verzoener tussen volkeren, maar ook het toneel van oorlogsgeweld, een bron van olie, de laatste horde op weg naar een beter leven.

De 27 foto's in de tentoonstelling in de Nieuwe Gaanderijen op de zeedijk van Oostende geven mooi de sfeer van de reis weer en brengen tegelijk de kustlijn van de Noordzee visueel in kaart. Ze geven een beeld van de erg gevarieerde Noordzeekust en staan stil bij enkele opvallende verhalen die Arnout onderweg is tegengekomen.

FOTOTENTOONSTELLING 'ROND DE NOORDZEE' IN DE NIEUWE GAANDERIJEN

De fototentoonstelling is een initiatief van de dienst Cultuur, stad Oostende, Uitgeverij Polis, Eén en productiehuis De chinezen. Ze is vrij te bezichtigen tot en met 31 maart.

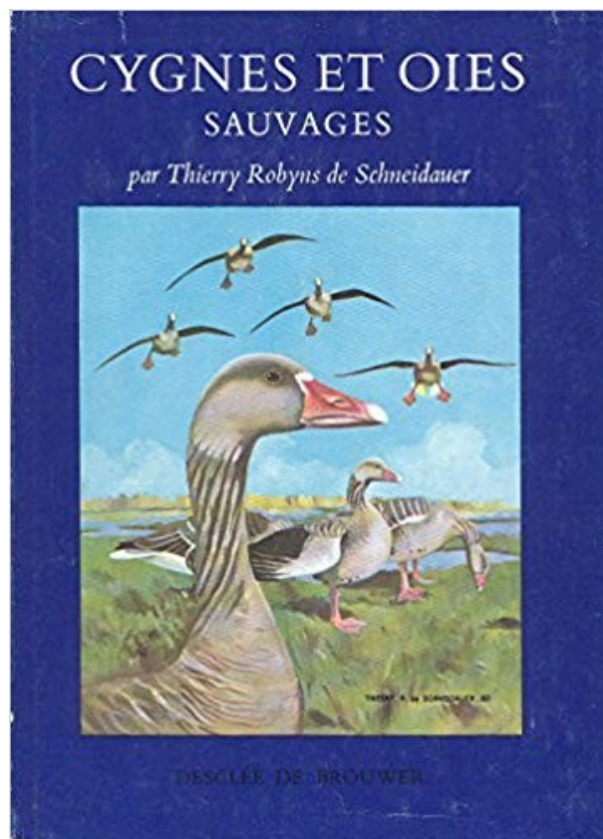
Tentoonstelling in het Zwin Natuurpark: Thierry Robyns de Schneidauer revisited

Thierry Robyns de Schneidauer, van 1960 tot 1970 conservator van het natuurreservaat het Zwin, was van jongs af aan reeds geïnteresseerd in de natuur en de schilderkunst.

Als ornitholoog specialiseerde hij zich in de studie van watervogels en realiseerde hij diverse publicaties en talrijke wetenschappelijke bijdragen. In 1955 lag hij mee aan de basis van de herintroductie van de grauwe gans in het natuurreservaat het Zwin.

Thierry Robyns de Schneidauer ondernam verschillende studiereizen naar het buitenland, onder meer naar de beroemde Britse ornitholoog en natuurbeschermer Peter Scott.

Zijn passie voor (water)vogels vertaalde zich via talrijke tekeningen en schilderijen.

De tentoonstelling stelt een selectie schilderijen tentoon samen met talrijke memorabilia waaronder documenten, foto's en ander

boeiend documentatiemateriaal uit zijn periode als conservator van het Zwin.

De tentoonstelling loopt van 23 maart t.e.m. 13 juni 2019 in het Zwin Natuur Park, Graaf Léon Lippensdreef 8, 8300 Knokke-Heist. Het bezoek aan de tentoonstelling is inbegrepen in een standaard toegangsticket.

Website: <https://www.zwin.be/nl/evenementen>

E-mail: info@zwin.be

Tel.: 050 60 70 86

Internationale dijk verdwijnt, 120 hectare extra Zwin in de plaats

De laatste fase van de uitbreidingswerken in het Zwin is ingezet. Het laatste stukje Internationale Dijk dat de zee tegenhield werd op 4 februari 2019 met een symbolische laatste spadesteek afgegraven.

Vanaf nu stroomt het zeewater het 120 hectare grote uitbreidingsgebied in en uit, waardoor nieuwe slikken en schorren worden gevormd. Bescherming tegen overstromingen wordt gegarandeerd door een nieuwe, 7 meter hoge dijk die nog

robuuster is. Tegen de lente zal bovenop deze dijk ook het grensoverschrijdend fiets- en wandelpad afgewerkt zijn en zal iedereen van 333 ha Zwin kunnen genieten.

De doorbraak van de Internationale Dijk, die in 1872 aangelegd werd, is een historisch moment in de Vlaams-Nederlandse samenwerking om de toekomst van het Zwin veilig te stellen. Het extra getijdengebied dat ontstaat moet vooral de verzanding van het Zwin tegengaan.

Die laatste werken zijn technisch geen eenvoudige klus: vooral de timing is belangrijk, want het getij is hier de baas. Het laatste stukje van de dijk werd weggegraven net ná laagwater en bij dood tij, het moment waarop het verschil tussen eb en vloed minimaal is. Met de grond werd in het Zwin een oude nevengeul gedempt. Vanaf nu stroomt zeewater tweemaal per dag het nieuwe Zwin binnen.

Sinds maart 2016 zijn er grootschalige werken aan de gang om het Zwin en zijn typische fauna en flora in stand te houden. De Zvingeul werd breder, dieper en langer gemaakt en rondom het uitbreidingsgebied werd een nieuwe dijk aangelegd. Het Zwin kampte al jaren met een enorme verzanding. Hierdoor stroomde er

steeds minder zeewater in het natuurgebied, waardoor de slikken en schorren en ook de typische dieren en planten bedreigd werden.

Nu wordt het Zwin een stuk groter. Er komt 120 hectare bij, waarvan 10 hectare in Nederland. Dat brengt de totale oppervlakte van het grensoverschrijdende natuurgebied op 333 hectare. De uitbreiding van het Zwin situeert zich in de Willem-Leopoldpolder. De grond die tijdens de werken werd uitgegraven in het bestaande Zwin werd met bulldozers en vrachtwagens naar het poldergebied getransporteerd om de nieuwe dijk te bouwen. Het zand van de Internationale Dijk werd gebruikt voor een nieuwe duin tegen de bestaande dijk en het nieuwe broedeiland.

Door het Zwin groter te maken, stroomt er drie keer zoveel zeewater in en uit het gebied. Die hogere dynamiek gaat de verzanding tegen.

De veiligheid van het achterland van het Zwin wordt gegarandeerd met een nieuwe ringdijk. Deze bijzonder robuuste dijk is bestand tegen een 4000-jarige storm en werd volledig opgetrokken uit materialen uit het gebied zelf (een zandkern met kleibekleding).

Pompen beschermen in Vlaanderen, samen met grachten aan de voet van de dijk, de polders tegen de insijpeling van zout grondwater. Door de Oostkustpolder werden dit jaar in de omgeving van het Zwin ook waterloopwerken uitgevoerd om de grachten rondom de nieuwe dijk van voldoende zoet water te voorzien. Aan Nederlandse zijde wordt zout grondwater via een ondergrondse buis aan de voet van de dijk naar het afwateringskanaal geleid. Het visvriendelijke pompemaal zal bij noodsituaties door hevige regenval ook helpen om wateroverlast in de Oostkustpolders te verminderen. De aanleg van de pompboezem en waterloopwerken, net ten noorden van de Retranchementstraat, zijn daarvoor bijna afgerond.

Voor de vogels is er in het uitbreidingsgebied een extra broedeiland aangelegd. Zo krijgen de kuikens van grondbroeders zoals kluut, zwartkopmeeuw, visdief en dwergstern weer alle kansen in het

Zwin. Poelen en extra struikgewas op de nieuwe dijk zorgen ervoor dat de boomkikker zich over de grens heen kan verplaatsen. Schapen en koeien zullen al grazend helpen met het natuurbeheer.

Bronnen: Brugsch Handelsblad 8 februari 2019;
<http://zwininverandering.eu/uitbreiding/>; <https://natuurenbos.be/>

Ooievaars keren terug naar het Zwin Natuur Park

In de eerste helft van februari 2019 schoot de activiteit van ooievaars in het Zwin Natuur Park ineens flink de hoogte in. Na enkele maanden van vrijwel volledige ooievaarsstilte in het Park bevolken ooievaars her en der de nesten.

Een populatie van 20-25 exemplaren bracht de winter door in de omgeving. In die groep overwinteraars zaten ook enkele geringde exemplaren die in het Zwin Natuur Park broeden.

De wintergasten kwamen de voorbije maanden maar zeer sporadisch naar het Zwin Natuur Park zelf. Ze zaten vrijwel steeds enkele kilometers landinwaarts in de polders. Af en toe kwamen ze 's avonds naar het Park. Dan gingen ze alleen of in koppel op hun nest van vorig jaar zitten. Na 10-15 minuten vertrokken ze meestal weer om elders de nacht te gaan doorbrengen. Heel af en toe bleven enkele ooievaars in het Park slapen, maar meestal vertrokken ze weer.

Behalve de overwinteraars, zijn er een aantal geringde ooievaars in het Zwin Natuur Park teruggekomen die heel de winter niet in de buurt gezien waren. Ze maakten geen deel uit van de groep lokale overwinteraars. Deze vogels hebben de winter elders doorgebracht, en zijn nu al teruggekeerd naar hun broedplaatsen. Een vroege terugkeer in februari is niet ongewoon voor ooievaars.

Opmerkelijk: van de 11 geringde broedvogels die vorig jaar in het Park aanwezig waren, zijn er al 10 opnieuw waargenomen dit jaar. Sterker nog: ze zaten terug bij hun nest van vorig jaar, en – voor zover kon worden nagegaan – bij dezelfde partner als vorig jaar.

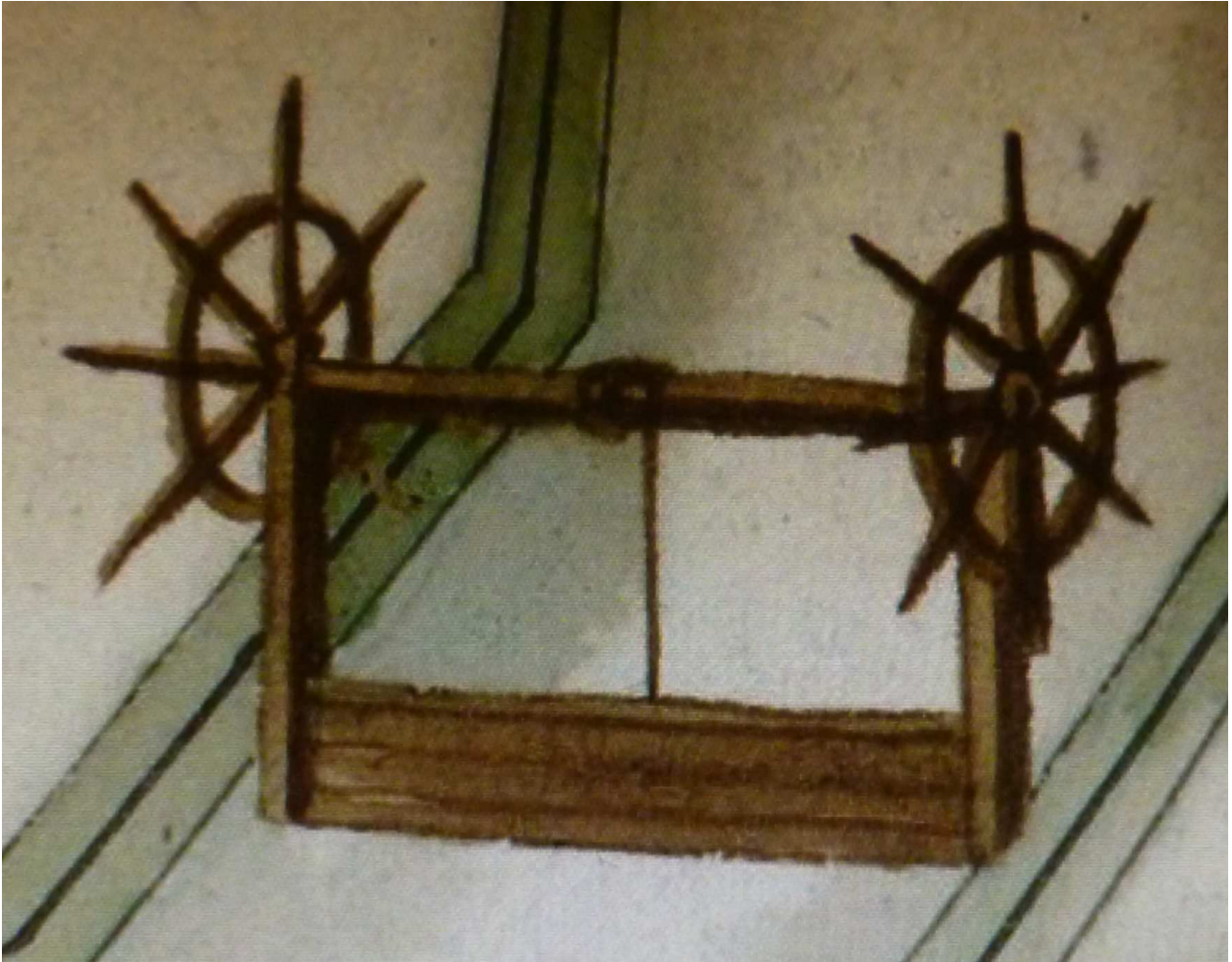

In totaal werden al een 20-tal verschillende ooievaars in het Park genoteerd en er zijn al 13 nesten bezet. De ooievaars brengen al veel tijd op hun nesten door. Er wordt bij momenten al druk geklepperd, er zijn de eerste schuchtere paringen en er wordt af en toe al wat nestmateriaal verzameld. De volgende weken zullen die activiteiten in intensiteit toenemen. Het Park hoopt dit jaar op zijn minst het totaal van 14 broedkoppels uit 2018 te kunnen evenaren.

Bron: Zwin Natuur Park, Zwin Nieuws 14-02-2019
(<https://www.zwin.be/nl/zwin-nieuws>)

Volgende activiteit van Sint-Guthago op zondag 28 april 2019

Op zondag 28 april 2019 vindt om 10.00 u. een lezing over het vliegveld in Knokke, door Danny Jones, plaats in het Museum Sincfala te Heist. Meer details over deze activiteit volgen in de Tijdingen van april 2019.

Rabot, detail van kopie uit 1762 naar Pourbus' kaart kanalen Brugge-Sluis, Rijksarchief Brugge, Kaarten & Plans 324.